

B. Základní vzdělávání

Základní vzdělávání, etapa vzdělávání, které se povinně účastní každé dítě v ČR, by mělo zajistit, aby po jeho absolvování žák získal základy především pro celoživotní učení. Všechny nutné změny obsahu vzdělávání směřují k tomu, aby byly rozvíjeny klíčové kompetence žáků, díky nimž se budou moci do budoucna orientovat a přizpůsobit se změnám současného světa. Společně s revizí vzdělávacího obsahu základního vzdělávání je nutné zaměřit se také na vhodné metody a formy výuky.

Popis cíle

V rámci možností a kompetencí vyššího územně samosprávného celku bude obcím, jež nezřizují základní školu, poskytována metodická podpora při zajišťování podmínek pro povinné základní vzdělávání. Z hlediska zvyšování kvality poskytovaného vzdělávání se kraj bude podílet zejména na posilování podpůrných pozic ve školách. Důležitou součástí vzdělávacího procesu v základních školách je kariérové poradenství, které napomáhá snižovat počet předčasných odchodů ze vzdělávacího procesu a zvyšuje možnosti uplatnění na trhu práce.

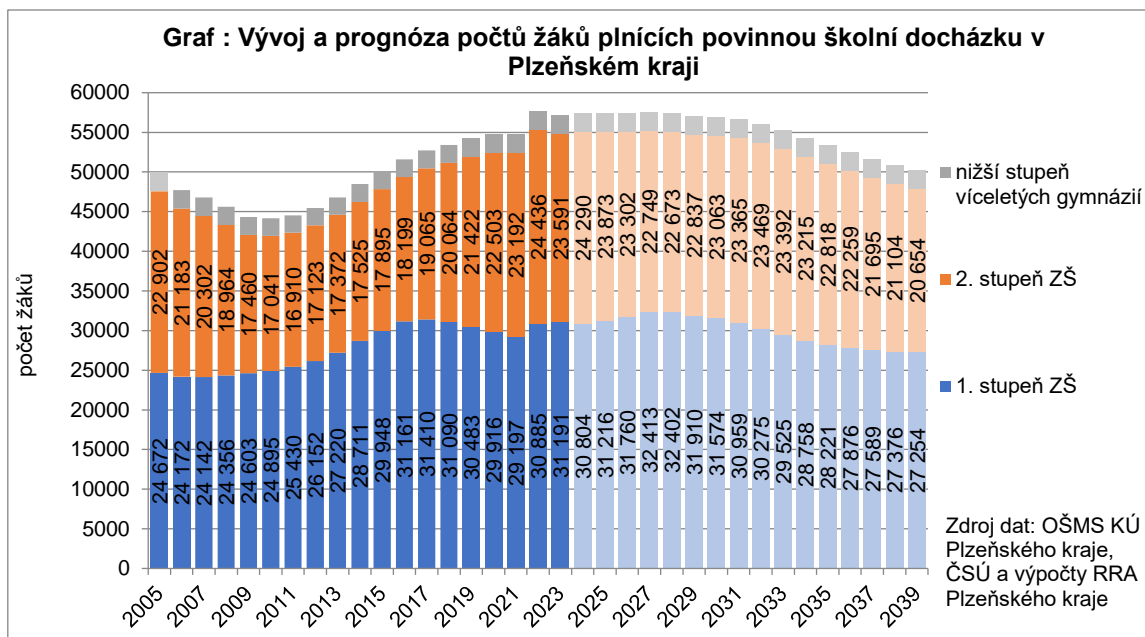
Zdůvodnění potřebnosti

Pro Plzeňský kraj je typický vysoký počet malých sídel s nerovnoměrným rozmístěním a vysoká koncentrace obyvatelstva v cca 25kilometrovém prstenci okolo města Plzně. Tato skutečnost se promítá také do oblasti školství a z hlediska kapacit základních škol dochází v okruhu některých obcí k problémům s nedostatečnou kapacitou základních škol. V Plzeňském kraji bude tedy v následujícím období pozornost soustředěna na udržení dostupnosti povinného základního vzdělávání ve spolupráci se zřizovateli.

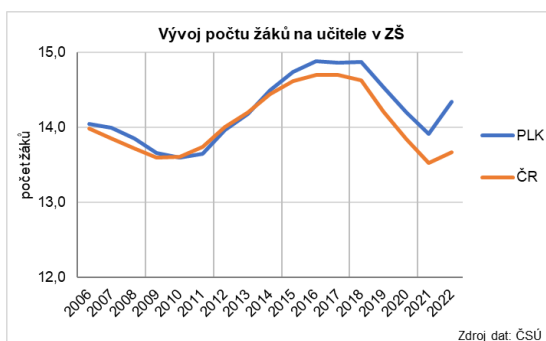
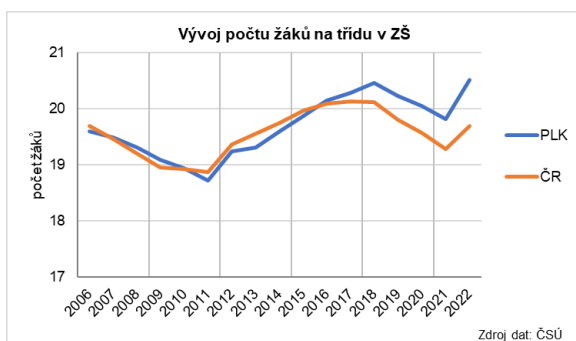
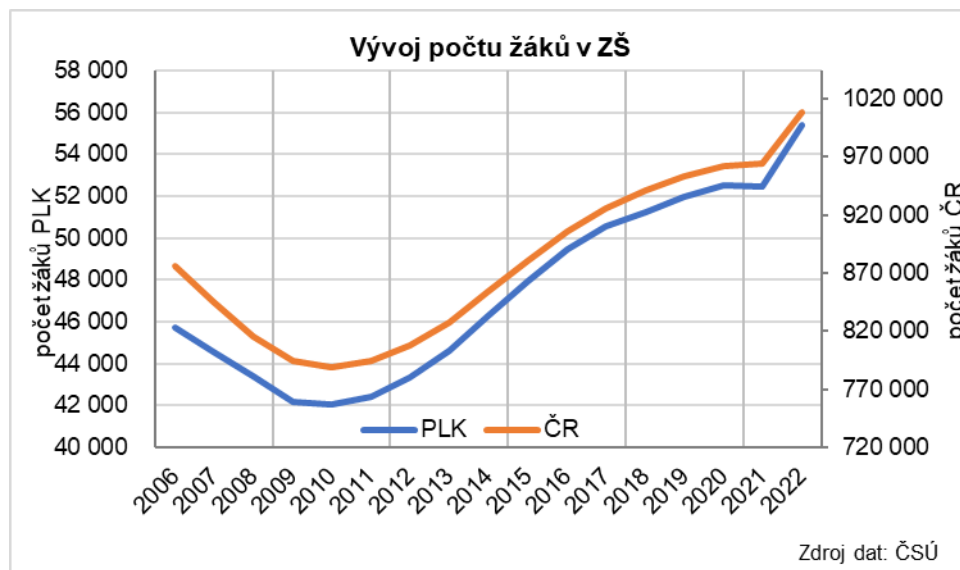
Vzdělávání v základních školách stále nenaplnuje cíle formulované ve strategických dokumentech. Zejména v oblasti wellbeingu učitelů i žáků bude zapotřebí realizovat řadu změn a soustředit se na další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Analýza – popis současného stavu dané oblasti

V základních školách Plzeňského kraje lze zaznamenat zvyšující se počty žáků. U prvního stupně základního vzdělávání (viz následující graf) bylo dosaženo maxima v počtu žáků ve školním roce 2017/2018 a v následujících letech se počty žáků držely zhruba na stejné úrovni. Další nárůst lze zaznamenat od školního roku 2022/2023, kdy vzrostl počet žáků také na druhém stupni. Vliv na tento nárůst mělo začleňováním žáků - cizinců z Ukrajiny a rovněž skutečnost, že do prvních tříd nastoupily děti z početně silného ročníku 2016. Dle prognózy lze v rámci sledovaného období 2024 až 2028 očekávat relativně stabilní počty žáků jak na prvním, tak na druhém stupni.

Graf níže ilustruje, že narůstající počty žáků v Plzeňském kraji odpovídají celorepublikovému demografickému vývoji.

Nárůst počtu žáků má spíše pozvolný charakter, prostorové kapacity základních škol jsou i nadále dostačující a na základě analýzy kapacit základních škol v jednotlivých ORP by v nejbližších letech neměl nastat problém s nízkou kapacitou základních škol. Řada menších obcí v kraji nezřizuje základní školu a zároveň nemá uzavřenou dohodu o vytvoření společného školského obvodu s jinou obcí. Vzhledem k těmto skutečnostem bude kraj metodicky podporovat tyto obce a napomáhat jim při plnění zákonné povinnosti zajistit svým obyvatelům plnění povinné školní docházky. V roce 2023 došlo k situaci, kdy díky nárůstu žáků vypověděla jedna z obcí z uvedeného prstence z okolí Plzně dohodu o společném školském obvodu, a krajský úřad prostřednictvím opatření obecné povahy společný školský obvod stanovil. V následujícím období by bylo vhodné metodicky působit na obce tak, aby byly schopny domluvit se na společném řešení otázky plnění povinné školní docházky a nebylo zapotřebí využívat krajního řešení v podobě opatření obecné povahy.

Opatření a klíčové aktivity

B.1	Podpora obcí při zajišťování podmínek povinného základního vzdělávání
B.2	Prevence a intervence předčasných odchodů ze základního vzdělávání

Opatření B.1 Podpora obcí při zajišťování podmínek povinného základního vzdělávání

Cílem opatření je spolupracovat se zřizovateli základních škol a příslušnými obecními úřady obce s rozšířenou působností při zajišťování podmínek plnění povinné školní docházky. Rozsah povinností a oprávnění obcí v oblasti zajišťování vzdělávání podle školského zákona je shodný pro všechny obce bez rozdílu. To znamená, že se svými povinnostmi v oblasti školství, se obce musejí vypořádat a nemohou svou odpovědnost přenést na jiný subjekt.

Klíčová aktivita B.1.1: Metodická podpora obcí

V území bude poskytována metodická pomoc zejména obcím, které nezřizují základní školu. (Pokud obec vůbec nezřídí základní školu, resp. v této základní škole či základních školách nejsou vytvořeny podmínky pro plnění povinné školní docházky, zákon umožňuje, aby obec zajistila podmínky pro plnění povinné školní docházky také formou uzavření dohody o společném školském obvodu základní školy zřizované jinou obcí nebo členstvím obce ve svazku obcí, který zřizuje základní školu.) Obce by s časovým předstihem měly zrevidovat dosavadní zajištění podmínek, a pokud by díky změně demografického vývoje či rozvoje území došlo k nutnosti vypovědět dohodu o společném školském obvodu či naopak vyvstala potřeba dohodu uzavřít, činit neprodleně potřebné kroky (společná jednání obcí, atd.).

Opatření B.2 Prevence a intervence předčasných odchodů ze základního vzdělávání

Pozornost je také potřeba soustředit na přechod žáků ze základní školy na střední školu a zaměřit se rovněž na problematiku nedokončení základního vzdělání. Předčasné odchody ze vzdělávání je potřeba vnímat v širokém kontextu – nejen školství, ale také sociální a ekonomická oblast je jimi zasažena. Negativními důsledky jsou především zvýšené riziko nezaměstnanosti a riziko sociálního vyloučení. Důvody předčasných odchodů bývají individuální a není jednoduché nalézt jejich prvotní příčiny. Bez komplexního přístupu není možná jejich identifikace.

Klíčová aktivita B.2.1: Zkvalitňování kariérového poradenství na základních školách

Školám bude poskytována metodická podpora prostřednictvím krajem zřizované organizace (KCV), která bude školám pomáhat rozvíjet kvalitní kariérové poradenství, a to v širším kontextu směrem např. ke spolupráci škol a firem, rozvíjení kompetencí nejen žáků, ale i pedagogického sboru apod. Součástí těchto aktivit bude také rozvoj veletrhů studijních příležitostí.

Klíčová aktivita B.2.2: Zvyšování informovanosti škol o možnostech preventivní strategie

Stabilní úvazky pro školní psychology a speciální pedagogy společně se zvyšování odbornosti kariérových poradců by měly školám napomoci k vytváření preventivní strategie. Měla by reagovat na situaci v regionu a zahrnovat spolupráci se středním školstvím, úřady práce, pedagogicko-psychologickými poradnami a v neposlední řadě neziskovým sektorem.

Klíčová aktivita B.2.3: Podpora wellbeingu na základních školách

Podle Průzkumu pro SKAV - projekt Partnerství pro vzdělávání 2030+ je pro budoucí rozvoj wellbeingu ve vzdělávání důležité soustředit se především na ta opatření, u kterých zástupci vedení škol deklarují, že by uvítali metodickou podporu zvnějšku. Pro wellbeing žáků ředitelé ZŠ poptávají především podporu při systematickém využívání formativního hodnocení, využívání diferencovaných cílů vzdělávání, využívání programů primární prevence a školního systému včasného zachytu ohrožených žáků, které sice poměrně často ve školách realizují, ale další podporu by ještě uvítali.

Přehled opatření

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
B.1 Podpora obcí při zajišťování povinného základního vzdělávání	B.1.1 Metodická podpora obcí	Kulaté stoly Setkání s ORP Aktualizace webových stránek	2024	2028	Rozpočet PK	ORP
B.2 Prevence a intervence předčasných odchodů ze základního vzdělávání	B.2.1 Zkvalitňování kariérového poradenství na základních školách	Skupinové workshopy pro žáky Festival Posviť si na budoucnost Vzdělávání v kariérovém poradenství pro pedagogy Metodické materiály	2024	2028	Rozpočet PK, Fondy EU - OP JAK	KCV

	B.2.2 Zvyšování informovanosti škol o možnostech preventivní strategie	<p>Vyhlášení dotačního programu v oblasti primární prevence</p> <p>Spolupráce se středními školami, úřady práce</p> <p>Konzultace výchovných poradců s pedagogicko-psychologickou poradnou</p>	2024	2028	Státní rozpočet, Rozpočet kraje, Fondy EU - OP JAK	PPP, SŠ
	B.2.3 Podpora wellbeingu na základních školách	<p>Další vzdělávání metodiků prevence a školních psychologů</p> <p>Konference na odborná témata v oblasti psychického zdraví dětí</p>	2025	2028	Státní rozpočet, Rozpočet PK, Fondy EU - OP JAK	PPP